

MĂGARUL

DE

GUY DE MAUPASSANT

Nici o adiere de vint nu străbătea negura deasă adormită d'asupra girlei. Par'că era un nor de bumbac întunecos, așezat peste apă. Nici malurile nu se alegeau, ascunse de aburi îngrămădiți ca niște munți. Dar era aproape de revărsatul zorilor și coasta dealului începea a se zări. La poalele ei, prin lumina slabă a aurorei, se arătau una cite una petele albe ale caselor văruite. Cîntau cocoșii în cotețe.

Dincolo, pe malul cela-l-alt al girlei învăluite în ceață, tocmai în dreptul satului Frette, un sgomot mic întreprușea din cînd în cînd tăcerea de mormînt a cerului nemîșcat. Aci o mișcare încetinică a valurilor, că alunecarea lină a unei luntri, aci o lovitură puternică, ca sgomotul unei lopeți trîntite de scaunele luntri, aci ca plescăeala unui lucru ușor care cade în apă. Pe urmă nu se mai auzea nimic.

Dar din cînd în cînd niște șopăeli, care nu știai de unde es, căci ți se părea aci că se aud de la doi pași, aci că se aud în depărtare, șopăeli rătăcite prin negura deasă, alunecau sfoase, se duceau, ca păsările

sălbatică care au mas în papură, și la licărirea luminii de dimineață pleacă și se duc, și se duc mereu, și pe care o clipă le vedem străbătind negura în sborul lor, scoțind un țipăt blind și sfios ce vestește pe frații lor de pe malurile girlei.

Deodată, aproape de țârm, mai la vale de sat, se arată o umbră pe apă, la început abia se zărea, apoi încetul cu încetul se făcu mai mare, pe urmă se văzu de tot, și scăpind de perdeaua întunecoasă aruncată pe rîu, o luntre greoaie, dusă de doi oameni, se isbi de mal.

Cirmaciul se sculă, și luind din fundul luntri o traistă plină cu pește, își aruncă apoi pe spinare plasa încă udă.

Tovarășul lui, care nici nu se mișca, zise:

— Ia dă pușca incoa Maillochon, să scormonim vr'un epure.

Cele-l-alt răspunse:

— Bine, bine. Stai că viu.

După aceea se duse să-și ascundă peștele.

Om, care rămăsese în barcă își umplu luleaua și și-o aprinse.

Il chema Labouise, poreclit Chicot și era tovarăș cu cumătră-său Maillochon, cunoscut mai bine Mailloche, ca să facă negustoria necinstită și nehotărită a borfașului fără căpătiiu.

Luntrași neîndemnatoci, nu mergeau pe apă totdeauna, ci numai cînd era foamete, almintrelea jăfueau. Dînd tircoale ziua și noaptea pe fluviu, pîndind ori-ce pradă moartă ori vie, pescuitori neînvoiți să pescuiască, vînători de noapte, un fel de haite cărora nu le scapă nimic, aci îi vedeai pîndind căprioarele din pădurea Saint-

Germain, aci scotoceau pe înecații duși la vale de apă; adunători de plavii, de sticle goale asvirrite în apă și care plutesc cu gîtul în sus, legănindu-se ca un om beat, de bucăți de lemne luate de apă, — cu meseria aceasta Labouise și Maillochon o duceau bine.

Citeodată plecau pe jos cînd era aproape de prînz și se duceau așa fără nici o țintă, mînceau la cite o circiumă de pe țarm și iar plecau unul lingă altul. Lipseau o zi, două; și odată te pomeneai cu ei spionînd din hodoroaga, care le ținea loc de luntre.

Colo, la Joinville, la Nogent, luntrașii amăriți își căutau luntrea lor pierită într'o noapte, deslegată de la țarm, luată de apă, de sigur furată; pe cînd la două-zeci, trei-zeci da leghe mai departe, pe Oise, un negustor bogat își freca miinele privind cu drag o luntre cumpărată în ajun mai pe nimic, pe cinci-zeci de franci, de la doi oameni, care i-o vinduseră, așa, în trecerea lor, dîndui-o numai fiind că le-a plăcut mutra lui.

Maillochon veni cu pușca lui înfășurată într'o treanță. Era un om cam de patru-zeci, cinci-zeci de ani, înalt, slab, cu acel ochiu vioiu al oamenilor munciți cu drept cuvînt de griji, ca al fiarelor veșnic urmărite.

Prin cămașa-i desfăcută vedeai pieptul îmbrăcat cu un păr cărunt. Părea că n'a avut altă dată barbă afară de o periuță de mustață și un smoc de peri aspri sub buza de jos. Timplele îi erau goale.

Cînd își scotea din cap ciuperca-i murdară, pe care el o poreclea pălărie, pielea capului par'că era acoperită cu un puf strălucitor, o umbră de fulgi, întocmai ca pielea unui pui jumulit cînd începi să-l pirlești.

Chicot, din contră, roșiu și buburos, gros, scurt și păros, par'că era o bucată de carne crudă băgată într'o

bonetă de soldat Ținea închis în totdeauna ochiul stîng par'că ar fi ochit vre-un lucru sau vre-un om, și cînd își bătea joc cine-va de asta, strigîndu-i «Deschide ochiul, Labouise», el răspundea liniștit «n'ai grijă, soro, las, că-l deschid eu» A avea obiceiul să zică la toată lumea «soro» chiar și tovarășului său

Luă și el opacinele, și luntrea iarăși se pierdu în negura întunecoasă atîrnată d'asupra gîrlei, dar care se făcea din ce în ce mai albă ca laptele pe cerul luminat de licăriri roșiatice

Labouise întrebă

— Da' ce alică ai, mă ?

Maillochon răspunse

— Mici de tot, numără, nouă, numa bune de epuri

Se apropiiau de cela-l-alt mal așa de încet, așa de încetinel, că nici nu se simțeau Malul acesta este al pădurii Saint-Germain și e hotarul pînă unde este ertat vinărilor de epuri. Pădurea e plină de vizuini săpate sub rădăcinile arborilor, și epurii în revărsatul zorilor, se joacă acolo innăuntru, se duc, se întorc, intră și iar es

Maillochon, în genuchi pe brinci, pîndea, cu pușca ascunsă pe fundul luntri De odată puse mina pe ea, ochi și împușcătura bubui multă vreme pe cîmpia liniștită

Labouise, din două opinteli de opacini, dete luntrea la mal, și tovarășul său, sărînd pe mal, ridică un epuraș cenușiu, care tot se mai bătea

Pe urmă luntrea se pierdu iarăși prin ceață să treacă d'aea parte, să se ascunză de păzitori

Cei doi tovarăși păreau acum că se plimbă liniștit pe apă Pușca o ascunseseră sub scîndura din fundul luntri iar epurele îl băgăseră în cămașa creață a lui Chicot

După un sfert de ceas, Labouise zise

— Hai, soro, încă unu'

Maillochon răspunse

— Haide !

Luntrea iar plecă, aluneciind repede pe luciul apei. Neguța începuse să se ridice de pe gîrlă. Ca printr'o pinză se zăreau, arborii de pe maluri. Și ceața pilcuri, pilcuri de mici nori curgea la vale împreună cu apa girlei.

Cînd se apropiară de insula al cărei colț este în spre Herblay, cei doi tovarăși încetîmără iuțeala luntrei și din nou începură să pîndească. Și îndată împușcară încă un epure.

Pe urmă își văzură de drum, alunecînd pînă la jumătatea drumului, ce duce la Conflans, apoi se opriră și legară luntrea de un copac, și, trîntindu-se în fundul ei, adormiră.

Din cînd în cînd, Labouise se scula și ochii-i deschis cerceta împrejurimile. Cei de pe urmă alborii ai dimineții dispăruseră, și soarele de vară se ridica falnic, strălucînd, pe albastrul cerului.

De partea cea-l-altă a girlei, dealul cu vî se vedea rotund ca un arc. O singură casă se vedea în virful dealului, într'un crîng de arbori. Pretutîndeni era liniște.

Numai pe cărarea edecului se mișca ce-va încetinel, înnaintînd cu greutate. Era o femeie, care tira de căpăstru un măgar. Vita, schoapă, înțepenită și încăpățînată, întindea cite un picior din cînd în cînd, supunîndu-se opintehlor însoțitoare sale, numai atunci cînd nu mai putea să se împotrivească, și vita mergea așa cu gîtul întins, cu urechile pleoștite, și se mișca așa de încet în cit nu puteai să-ți dai cu socoteala, cînd o s'o perzi din ochi.

Femeea se cocoșase trăgînd de căpăstru, și din cînd în cînd, se întorcea și lovea măgarul cu o nușă

Labouise, zărîndu-i, zise

— Hă, hă ! Mailloche !

Maillochon făcu

— Ce-ți e mă ?

— Vrei să rîzi ?

— Mai e vorbă !

— Trezește-te odată, soro, să vezi risu' dracului.

Și Chicot luă visele

După ce trecură girla și ajunseră lingă femeea cu măgarul, Labouise strigă

— Ei, soro !

Femeea se opri în loc cu măgarul și se uită lung la ea Labouise făcu

— Ia vezi să nu 'ntreci trenul !

Femeea nu zise nimic Chicot îi dete cu gura în-nante

— Ei, luași premiu cu măgarușul, ai ? Da' ce-l gonești așa ?

Femeea, abia-i răspunse,

— Mă duc cu el la Macquart, la Champioux, să-l omoare, nu mai e bun de nimic

Labouise îi răspunse

— Cred și eu Și cam ce o să-ți dea Macquart pe el ?

Femeea, ștergîndu-și fruntea cu dosul mîinii, stătu la îndoală

— Știu eu ? trei, patru franci

Chicot, zise

— Iei cinci franci pe el ? Scurtezi drumul Ce mai vrei ?

Femeea, după puțină clubzueală, făcu

— Hardi !

Și borfașu traseră la mal

Labouise apucă măgarul de căpăstru, iar Maillochon, nedumerit, îl întrebă

— Da' ce-o să faci cu mărtoaga asta, mă ?

De astă-dată Chicot deschise și ochiul cela-l-alt ca să-și arată vesela Toată fața lui roșie se strimbă de bucurie și cloncâni

— Ehe, n'ai grijă soro, știu eu !

Dete cinci franci femeii, care, așezindu-se pe marginea șanțului, aștepta să vază ce au de gând

Apoi, Labouise, vesel, aduse pușca, și o dete lui Maillochon

— Tragi tu, trag și eu Pe rind, băbușco, ce mai vinătoare, soro ! Da' dă-te mai încolo mă, vrei să-l omori dintr'odată ? Barem să petrecem nițel

Și-și așază tovarășul la patruzeci de pași de victimă Măgarul văzindu-se slobod, încercă să pască earba înaltă de pe mal, dar era așa de sfirșit că se împleticea, par'că sta să cadă

Maillochon îl luă încet la ochiu și zise

— Ei, Chicot, un praf de sare în urechi !

Și trase

Alcele ciuruiră urechile lungi ale măgarului, care le scutura cu putere, mișcându-le cînd pe una cînd pe alta, cînd pe amîndouă deodată, ca să scape de înțepături

Cei doi oameni rideau de se strimbau, se 'ncovrigau și băteau din picioare Dar femeea, necăjită, alergă la ei, căci nu vrea să-i chinuească măgarul și vru să dea cei cinci franci înapoi, desperată și miorlîind

Labouise o amenință cu bătea și se făcu că-și sumete

minecile Ce nu-i plătise? Era să-i svirle și ei cite-va alice în fuste, ca să-i arate că nu doare

Și ea plecă, spunindu-le c'o să cheme jandarmii
Multă vreme o auziră ocărindu-i din ce în ce mai tare,
cu cit se depărta de ei

Maillochon trecu pușca tovarășului său

— Să te văd, Chicot

Labouise ochi și trase Măgarul fu lovit în coapse,
dar alicele erau așa de mici și aruncate așa de departe,
incit, fără indoeală, el o fi crezut că l-a înțepat vre-un
tăun Căci începu să se apere de muște cu coada, lo-
vindu-se cu putere peste picioare și pe spinare

Labouise se trînti la pământ să riză mai bine, pe
cînd Maillochon încărca iar arma, așa de vesel de par'că
strănuta în țeavă

Se mai apropiă cu ciți-va pași și ochind în acelaș
loc, unde trăsese tovarășul său, impușcă iarăși

De astă dată, dobitocul tresări, încercă să svirle din
picioare, și întoarse capul Incepu să curgă nițel singe
Era lovit bine, și-o luă la fugă pe țârm, șchiopătînd și
impletecîndu-se

Cei doi tovarăși se luară după el, Maillochon, cu
pași mari, Labouise gifînd, cu pași mărunți de om
indesat

Măgarul însă, prăpădit de osteneală, se oprise, și
se uita cu o privire înfricoșată cum veneau omoritorii
lui Deodată întinse capul și începu să sbiere

Labouise, gifînd, luase pușca De astă dată se
apropiă de tot, îi perise pofta de alergat

Cînd măgarul încetă sbierătu-i plîngător, ca o
chemare în ajutor, cel din urmă strigă desnădăduit,
omul căruia îi vênise ce-va în gînd, zise «Ei, Mailloche,
ia dă-te încoace, soro, să-i dăm doctorie». Și, pe cînd

cela-l-alt deschidea cu sila gura înceștată a dobitocului, Chicot îi băgă pe gitlej țeava puseu. par'că i-ar fi dat să hea o doctorie, apoi făcu '

— Ia vezi, soro, că-î torn curățenia '

Pe urmă apăsă trăgaciul Măgarul făcu trei pași înapoi, căzu pe spate, încercă să se ridice iar, și căzu în sfirșit pe coaste, închizindu-și ochii

Bătrinu-î trup jupuit se sbătea, picioarele-î se mișcau par'că ar fi vrut să fugă Un șiroiu de singe îi curgea printre dinți

Pe urmă nu mai mișcă de loc Murise

Cei doi oameni nu mai rideau, prea se sfirșise repede Dăduseră banii de geaba

Mallochon întrebă

— Ei, acum ce mai faci cu el ?

Labouise îi response

— N'ai grijă, soro, ia să-l punem în luntre și o să vezi risul dracului la noapte

Se duseră după luntre Trintră cadavrul în fundul luntri, îl acoperiră cu earbă ruptă d'atunci, se culcară și ei peste el, și adormiră

Cam pe la amiază, Labouise scoase din ascunzăturile luntri scorboroase și noroioase, o oca de vin, o pine, unt și ceapă, și se puseră se mănince

După ce se săturară, se culcară iarăși pe măgarul mort și adormiră Cînd se înnoptă, Labouise, deșteptîndu-se, sgudui pe tovarășul său, care sforăea ca o mușică stricată, și porunci

— La drum, soro !

Și Mallochon începu să vislească Se urcau în sus pe Sena, încetinel, că aveau destulă vreme Mergeau d'alungul țarmurilor acoperiți cu crini de baltă înfloriți, și de răsuri miroitoare cu ramurile lor albe aplecate

d'asupra girlei, și luntrea greoaie, cu culoarea-i noroioasă, aluneca pe d'asupra frunzelor late de plută, în doind florile palide, rotunde și scobite ca niște clopoței, care se ridicau iarăși după trecerea luntri

Cind ajunseră la zidul de la Éperon care desparte pădurea Saint-Germain de parcul Maisons-Laffitte, Labouise opri pe tovarășul său și-i spuse planul Maillochon se puse pe un ris innăbușit și fără sfișit

Svirli ră în apă buruenile de pe cadavru, îl apucară de picioare, îl scoaseră din luntre, și-l ascunseră într'un tufiș.

Pe urmă se suiră iarăși în luntre și ajunseră la Maisons-Laffitte

Noaptea târziu intrară la moș Jules, circumarul Cum îi zări, negustorul se apropiă de ei, dete mina cu ei și se așeză la masa lor, pe urmă începură să vorbească cind de una, cind de alta

Cam pe la unsprezece, ne mai fiind nici un mușteriu, moș Jules, făcind cu ochiul, zise lui Labouise

— Ei, ce-va, cum-va ?

Labouise dete din cap și făcu

— Hm, așa, ș'așa! Poate

Circumarul nu-i slăbi

— Suri ? ce-va suraticu, ai ?

Atunci, Chicot, băgându-și mina în cămașă de lină, arătă urechile unui epure de casă și hotări

— Trei franci perechea, dacă-ți place

Apoi, se începu o lungă tocmeală Se învoiră cu doi franci și șeaizecișicinci de bani Și tirgul se făcu.

Cind cei doi tovarăși se sculară să plece, circumarul, care-i pîndea, le zise

— Mă, voi mai aveți ce-va, da' nu vreți să spuneți-
Labouise îi răspunse

— Poate, da' pentru tine nu, tu ești prea al dracului.

Moșul, înfierbîntat, il zorea

— Ei, ce-va mărișor, ai ? Ci spune odată, ne-om învoi noi

Labouise părea cam încurcat, par'că din ochi întreba și pe Maillochon, și răspunse a-lene

— Să vezi Ne pătisem după zidul de la Éperon, cînd iacă-tă că mișcă ce-va în tufișu' din stînga la capu' zidului

Maillochon trage, și aia cade Și șterge-o de frica garzilor ! Nu pot să-ți spun ce-i, că nu știu nici eu De mare, e mare Dar ce e ? dacă ți-aș spune, te-aș minți, și știu, soro, între noi, ce-i pe inimă, e și pe limbă

Omul, nerăbdător, întrebă

— N'o fi vre-o căprioară ?

Dar Labouise

— Să prea poate Da' o fi și alt-ce-va O căprioară ?

Da Poate că-i ce-va mai mare ? Poate cumva o cerboaică Da' eu nu-ți spun că-i o cerboaică, că nu știu, da' poate e !

Circiumarul nu se lăsă

— O fi un cerb ?

Labouise întinse mina

— A nu, de cerb, nu-i cerb, nu vreau să te înșel, nu-i cerb L-aș fi cunoscut, că-i cerb după coarne. Nu, de cerb, nu-i cerb

— De ce nu l-ați luat ? întrebă omul

— Ei, soro, de acum încolo vînz pe loc Am mușteriu ! Înțelegi, te plîmbi așa, găsești ce-va, il ei Treaba ăluia Asta-i !

Circiumarul, zise, cam cu teamă

— Da, o mai fi acolo ?

Labouise ridică iar mina

— De fost este, zău In tufișu' din stînga Ce-1, nu
știu Știu că cerb nu-1 Asta nu e Treaba ta, du-te de
vezi Are două-zeci de franci pe loc, asta-1 !

Omul tot se gîndea

— N'ai putea să mi-l aduci ?

Maillochon îi luă vorba

— Ia lasa gluma. Dacă-1 o căprioară, cincizeci de
franci, dacă-1 un cerb, șaptezeci, așa-l dăm

Circiumarul se hotări

— Dau douăzeci de franci Noroc !— Și bătură palma.
Apoi scoase din țîșghea patru carboave, pe care ei le
băgară binișor în buzunar

Labouse se sculă, își bău paharul și eși, pînă să
se depărteze de circiumă se mai întoarse să deslușească
lucru .

— De cerb, nu-1 cerb Dar, ce ? De fost, este
Îți dau banii îndărăt dacă n'oi găsi nimic

Și se perdură în întineric

Maillochon, mergînd în urma lui, ca să-și arate ve-
selia, îi căra la ghionturi sdravene în spinare

Trad de
MARIN STROESCU